ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРОГРАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ РАДІОМОВЛЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТА СУМІЖНИХ ПРАВ

Денис Козлітін
аспірант НДІ інтелектуальної власності НАПрН України
ORCID: 0009-0009-7295-283X

У статті проаналізовано положення законодавства у сфері авторського права і суміжних прав та медіа щодо програми організації радіомовлення як об'єкта правової охорони. Виявлено недоліки та запропоновано їх усунення у: 1) назві цього об'єкта, яка не враховує, що мовником в Україні може бути не лише юридична особа, а й фізична особа, яка не має статусу організації; 2) законодавчих дефініціях, які не беруть до уваги, що програма організації мовлення повинна формуватися на основі програмної концепції мовника; 3) законодавчому переліку аудіальної інформації у складі програми організації радіомовлення.

Ключові слова: програма організації мовлення, радіомовник, аудіальна інформація, суміжні права

Постановка проблеми. Програма організації мовлення — достатньо складний об'єкт правової охорони, не визначений на міжнародному рівні з достатньою чіткістю. У Міжнародній конвенції про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (Римській конвенції) в оригінальній англомовній версії [1] у ст. 1 надано визначення поняття «broadcasting» як передавання бездротовими засобами для публічного приймання звуків або зображень і звуків. У ст. 13 конвенції перераховуються права, які надаються організації мовлення стосовно її «broadcasts», проте зміст поняття «broadcasts» конвенція не пояснює і не дає відповіді на питання, який об'єкт підлягає охороні для організацій мовлення. Угода ТРІПС [2] не містить визначення об'єкта охорони організацій мовлення. Згідно з ч. 3 ст. 14 угоди радіомовні організації мають право забороняти зазначені нижче дії, якщо вони здійснюються без їхнього дозволу: фіксування, відтворення та ретрансляція через радіомовні засоби, а також передача телевізійними засобами. Що саме може фіксуватися, відтворюватися або ретранслюватися, у цьому положенні не вказано.

У законодавстві України тривалий час існували проблеми з тлумаченням об'єкта суміжних прав організацій мовлення. Згідно з п. в) ч. 1 ст. 35 Закону України «Про авторське право і суміжні права» 1993 року [3] цим об'єктом виступали передачі (програми) організацій мовлення. Водночас закон не містив визначень цих понять. Отож було звернено увагу, що «фактично поняття «передача» і «програма» протягом наступних понад 20 років розглядалися у Законі як синоніми, оскільки він їх не розмежовував» [4, с. 70]. Цивільний кодекс України [5] до 1 січня 2023 року визнавав об'єктом охорони програми

(передачі) (ч. 1 ст. 449) або передачі (програми) організацій мовлення (ч. 3 ст. 451, ст. 455, ч. 3 ст. 456) і також не розділяв ці поняття. Це суперечило Закону України «Про телебачення і радіомовлення» [6], який був чинним на той час і у ст. 1 розглядав передачу і програму як різні об'єкти: програма (телерадіопрограма) тлумачилася як поєднана єдиною творчою концепцією сукупність передач (телерадіопередач), а передача (телерадіопередача) — як окрема змістовно завершена частина програми.

Ця колізія була усунена з набуттям чинності новим Законом України «Про авторське право і суміжні права» 2022 року [7], який у ст. 34 визначає, що об'єктом суміжних прав виступає програма організації мовлення. Розв'язавши цю проблему, нове законодавство спричинило появу кількох інших проблем. По-перше, в Україні існує одразу два визначення програми організації мовлення. Одне з них — у п. 40 ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права», друге — у п. 44 ч. 1 Закону України «Про медіа» [8], який замінив собою Закон України «Про телебачення і радіомовлення». Між цими визначеннями є значні відмінності, що ускладнює правову кваліфікацію програми організації мовлення. По-друге, Закон України «Про медіа» у п. 42 ч. 1 ст. 1 містить перелік об'єктів, які можуть включатися до програми організації радіомовлення, а саме, програма новин, добірка пісень, інструментальних музичних творів, інший аудіальний твір. Цей перелік сформований без урахування практики діяльності радіомовників і положень законодавства у сфері авторського права, яке не містить терміна «аудіальний твір», відтак незрозуміло, що це за твір. Це своєю чергою не сприяє ясності у правовій кваліфікації програми організації радіомовлення. По-третє, відповідно до ч. 1 ст. 21 Закону України «Про медіа» суб'єктами у сфері аудіовізуальних медіа, до яких належать телемовники і радіомовники, можуть фізичні та юридичні особи. Якщо має місце використання радіочастотного спектру України для надання відповідного сервісу, суб'єктом у сфері нелінійних аудіовізуальних медіа може бути юридична особа або фізична особа-підприємець. Це є новелами українського законодавства, оскільки згідно з ч. 1 ст. 1 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» телерадіоорганізацією могла бути лише юридична особа. Тому виникає питання щодо назви об'єкта суміжних прав мовників, а саме, чи є підстави використовувати термін «програма організації мовлення», якщо мовником може бути фізична особа, яка не має статусу організації.

Додатково слід зазначити, що у вітчизняній науковій літературі дискусійним залишається питання, чи має творчий характер діяльність мовника щодо формування програми організації мовлення. Отож на теоретичному рівні також немає чіткості у розумінні правової природи цього об'єкта. Зазначене обумовлює актуальність дослідження питання правової кваліфікації програми організації радіомовлення як об'єкта суміжних прав.

Літературний огляд. Особливості правової охорони програми організації мовлення аналізували такі науковці, як У. Б. Андрусів, О. М. Боярчук, Ю. П. Бурило, О. Б. Єліферов, І. В. Зайцева-Калаур, О. А. Севідов, І. А. Стройко, Н. Є. Яркіна. Однак більшість досліджень були проведені до оновлення законодавства України і тому не враховують нові правові нюанси. Проблеми тлумачення програми організації радіомовлення у публікаціях зазначених науковців майже не розглядалися. Специфіку суміжних прав радіомовників частково висвітлила А. С. Штефан, надавши обґрунтування, що окрема програма у складі програми організації мовлення має усну словесну форму, що відповідає формі вираження усного твору [4, с. 76]. Водночас комплексного дослідження програми організації радіомовлення як об'єкта суміжних прав здійснено не було.

Мета дослідження — встановлення ознак програми організації мовлення як об'єкта суміжних прав, характеристика діяльності мовника з формування програми, встановлення складових програми організації радіомовлення, виявлення недоліків у нормах законодавства та вироблення пропозицій з його удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до п. 40 ст. 1, п. 4 ч. 1 ст. 34 Закону України «Про авторське право і суміжні права» програма організації мовлення — це поєднана єдиною творчою концепцією сукупність передач (телерадіопередач), інших творів та/або об'єктів суміжних прав, яка має постійну назву і транслюється радіомовником чи телемовником за певною сіткою мовлення. На противагу у п. 44 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про медіа» під програмою організації мовлення розуміється поєднана творчою концепцією сукупність програм та іншої інформації, яка транслюється радіомовником чи телемовником за розкладом програм. Дефініція, запропонована у Законі України «Про авторське право і суміжні права», має термінологічні відмінності порівняно із Законом України «Про медіа» та деякі інші недоліки.

Що стосується понятійного апарату, то «передача (телерадіопередача)» є застарілим терміном, яким законодавство у сфері медіа більше не оперує, а натомість послуговується терміном «програма». Так само поняття «сітка мовлення» було замінене поняттям «розклад програм», під яким у п. 53 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про медіа» розуміється інформація про послідовність та час трансляції програм у лінійних медіа. Визначення програми організації мовлення у Законі України «Про авторське право і суміжні права» у цій частині базується на термінології, яка вживалася у Законі України «Про телебачення і радіомовлення», що вже втратив чинність, і не враховує оновлення, уведені Законом України «Про медіа».

Інший недолік визначення програми організації мовлення як об'єкта суміжних прав полягає в тому, що її складові обмежені тільки об'єктами авторського права і суміжних прав. Це не враховує практичну дійсність. Медіа є передусім засобами поширення масової інформації, а тому мовники можуть включати у свої програми інформаційні продукти, які не відповідають критеріям об'єктів авторського права або суміжних прав. Так, авторським правом не охороняються повідомлення про новини або інші факти, що мають характер звичайної пресінформації (п. 1 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права»), проте радіомовники можуть регулярно передавати в ефір випуски новин, які повністю складаються з таких повідомлень. У наукових публікаціях зазначається, що «медіа можуть транслювати не лише твори та об'єкти суміжних прав, а й інші матеріали, які не підпадають під категорію охоронюваних об'єктів, що жодним чином не обмежується нормами законодавства у сфері медіа» [9, с. 104]; «програмами, на які поширюється право організацій мовлення, є всі програми, які розповсюджуються цими організаціями незалежно від того, чи містять вони твори, чи ні ... таким чином, об'єктом охорони виступає програма незалежно від її змісту» [10, с. 403–404]. Навіть якщо програма організації мовлення сформована тільки з інформаційних матеріалів, які не охороняються правом інтелектуальної власності, вона залишається програмою організації мовлення. Це відображено у визначенні вказаного поняття у Законі України «Про медіа», проте не враховано у Законі України «Про авторське право і суміжні права».

Крім того, визначення програми організації мовлення у Законі України «Про авторське право і суміжні права» вказує на те, що програма повинна бути поєднана єдиною творчою концепцією та мати постійну назву. Це також заслуговує критики.

Єдина творча концепція означає, що всі складові частини програми організації мовлення повинні випливати з одного і того самого творчого задуму і бути пов'язаними як з ним, так і між собою. Цей єдиний задум повинен певним чином пронизувати всю програму, проте на практиці так не відбувається. Радіомовник може сформувати програму з різних елементів: програм новин, трансляцій спортивних змагань, фонограм із записом виконань музичних творів, шоу та інтерв'ю з відомими діячами. Між окремими елементами програми організації радіомовлення часто немає достатньо спільного, щоб вони розглядалися як втілення єдиної творчої концепції. Програма організації мовлення повинна відповідати не єдиній творчій концепції, а програмній концепції мовлення певного мовника (спортивна, аналітична, розважальна чи інша). Наприклад, відповідно до ч. 3

ст. 30 Закону України «Про медіа» програмна концепція мовлення місцевих публічних аудіовізуальних медіа повинна містити зобов'язання стосовно мінімальних обсягів поширення програм місцевих або регіональних новин, дискусій щодо соціально-економічного та культурного розвитку громад або областей чи регіонів та програм, що містять інформацію, важливу для громади області чи регіону (освітню, культурологічну, політичну, історичну тощо), присвячених висвітленню проблем громади або просуванню її інтересів. Саме програмна концепція має ключове значення для діяльності мовників, а її порушення визнається порушенням вимог законодавства та/або умов ліцензії з боку аудіовізуальних медіа (ч. 1, 2 ст. 110 Закону України «Про медіа»). Тому у визначенні програми організації мовлення потрібно зробити акцент саме на програмну концепцію, якої повинен дотримуватися мовник у процесі формування програми організації мовлення.

Вимога щодо постійної назви програми організації мовлення не передбачена законодавством у сфері медіа і не застосовується на практиці. Програма формується для її використання на певну дату і транслюється без назви. Назва може надаватися окремим елементам програми, таким як регулярне радіошоу, проте самій програмі назва просто не потрібна. Вона жодним чином не повідомляється і не використовується.

Вищезазначене дає можливість стверджувати, що поняття програми організації мовлення необхідно уточнити. Однак перш за все уточнення потребує назва самого об'єкта суміжних прав мовників. Як було зазначено вище, термін «організація мовлення» в умовах оновлення правових основ діяльності медіа є застарілим, оскільки не охоплює фізичних осіб-підприємців, які також можуть бути мовниками, проте не мають статусу організації. Суб'єктом діяльності у сфері аудіовізуальних медіа виступає мовник, а не організація мовлення. З урахуванням змін у правовому регулюванні медіа слово «організація» слід вилучити із законодавчого вжиття стосовно мовників. Замість поняття «організація мовлення» у законодавстві у сфері авторського права і суміжних прав необхідно використовувати поняття «мовник», як це здійснюється у Законі України «Про медіа» [11, с. 657]. Програма, що формується і транслюється мовником, повинна визначатися як програма мовлення, без прив'язки до організації мовлення.

З урахуванням вищевказаного, визначення програми організації мовлення у законах України «Про авторське право і суміжні права» та «Про медіа» слід викласти так:

«програма мовлення — сукупність програм та іншої інформації, яка поєднана відповідно до програмної концепції мовлення і транслюється мовником за розкладом програм».

У процесі формування програми організації мовлення діяльність мовника полягає у тому, що він об'єднує різні матеріали в один цілісний інформаційний продукт для подальшої трансляції. Програма організації мовлення охороняється суміжними правами, а не авторським правом саме тому, що діяльність з її формування є організаційно-технічною, тобто вона не передбачає авторських творчих внесків. Стосовно цього було зазначено, що «охорона суміжних прав організацій мовлення має бути підприємницькою за своєю суттю, а не авторською. Така охорона ґрунтується на підприємницькому, організаційному та технічному внеску мовника, а не на його авторському внеску» [12, с. 429]. Водночас деякі українські науковці намагалися обґрунтувати, що така діяльність є творчим процесом, хоча й зробили різні висновки про те, як потрібно охороняти результати здійснення цього процесу.

На думку У. Б. Андрусів, результати діяльності організацій мовлення з формування програми організації мовлення є творчими і «фіксуються на певному матеріальному носії у вигляді серії послідовних кадрів чи аналогових або цифрових сигналів, які кодують зображення, і сприйняття яких є можливим виключно за допомогою певного виду екрана, на якому такі зображення відображаються за допомогою певних технічних пристроїв» [13, с. 93]. При цьому вчена не погоджується з можливістю авторсько-правової охорони цих результатів і зазначає, що «програма (передача) існує як самостійна правова катего-

рія, яка відмежовується від творів, що охороняються авторським правом» [13, с. 96]. Варто зауважити, що О. М. Боярчук розглядає програму організації мовлення як об'єкт суміжних прав і водночас наполягає на необхідності приділити особливу увагу творчому характеру процесу діяльності організацій телерадіомовлення — «оскільки телебачення визначають або як новий вид мистецтва, або як новий засіб масової інформації, очевидно, що мистецтву завжди притаманна творчість» [14, с. 9]. Науковець Ю. П. Бурило також веде мову про охорону програм організацій мовлення суміжними правами, проте вважає, що діяльність із формування програми організації мовлення є творчою. На думку вченого, «інтелектуальний, творчий внесок колективу фахівців у створення передачі (програми) організації мовлення часто буває набагато вагомішим, ніж, наприклад, творчі зусилля автора фотографії або автора невеликої статті в газеті» [15, с. 9].

Такі підходи є суперечливими стосовно законодавчого розмежування об'єктів авторського права і об'єктів суміжних прав. Перші завжди виникають у результаті здійснення творчої діяльності, другі — не мають творчого характеру. Авторське право охороняє твір як оригінальне інтелектуальне творіння, яке виражає творчий вибір автора, зроблений у творчій діяльності зі створення твору (п. 35, 56 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права»). Об'єкти суміжних прав є іншими за своєю природою, вони не засновані на творчості та не повинні містити творчий вибір. Якби програми організацій мовлення втілювали творчі зусилля певної особи чи осіб, вони повинні були б охоронятися авторським правом. Однак законодавець передбачає різні правові режими охорони для творів і програм організацій мовлення. Варто вказати, що у розглянутих вище теоретичних висновках підтверджується, що програма організації мовлення належить до сфери суміжних прав, а це автоматично перекреслює її творчий характер.

Інше розуміння природи програми організації мовлення викладено у публікації І. В. Зайцевої-Калаур, яка вважає, що телепрограму і радіопрограму слід розглядати як складений твір, а організація мовлення виступає суб'єктом авторського права на цей твір [16, с. 144]. Дослідниця зазначає, що «право на трансляцію передачі й право на здійснення правомочностей по відношенню до цієї передачі — це різні права. Законодавство про суміжні права надає охорону лише трансляції створених передач організацією телерадіомовлення, що проводить таку трансляцію. Охорона ж самих передач (програм) як окремих об'єктів авторського права повинна здійснюватися у відповідності до норм авторського законодавства» [16, с. 144].

Така точка зору вбачається дискусійною. По-перше, на момент її формування законодавство України визнавало об'єктом суміжних прав не трансляцію програми (передачі) організації мовлення, а саму програму (передачу) організації мовлення. По-друге, програма організації мовлення відрізняється від складеного твору. Згідно з ч. 1 ст. 18 Закону України «Про авторське право і суміжні права» автору складеного твору належить авторське право на здійснене ним упорядкування (підбір та/або розташування) творів, якщо таке упорядкування є результатом творчої діяльності. Отже, складеним твором є твір, який виникає у результаті підбору і поєднання інших творів в один твір — збірник, енциклопедію тощо. Робота автора, який підбирає та розташовує певні твори, повинна мати творчий характер, інакше сформований збірник не відповідатиме умовам авторсько-правової охорони. Водночас вимога щодо творчого характеру процесу формування програми організації мовлення законодавством не передбачена. За поясненням А. С. Штефан, «хоча по суті програма організації мовлення містить у собі підібрані та певним чином розташовані елементи, її правова охорона не обумовлюється наявністю творчого внеску у здійснення такого підбору і розташування» [4, с. 72]. Відтак законодавець розмежовує складений твір як результат творчої діяльності і об'єкт авторського права та програму організації мовлення як результат організаційно-технічної діяльності і об'єкт суміжних прав.

У програмі організації радіомовлення можуть поєднуватися окремі програми та інша інформація. Стосовно окремих програм Закон України «Про медіа» у п. 42 ч. 1 ст. 1 зазначає, що для цілей аудіальних медіа програма включає аудіальну інформацію, що незалежно від тривалості є самостійним елементом розкладу чи каталогу програм, зокрема програма новин, добірка пісень, інструментальних музичних творів, інший аудіальний твір. Ці складові слід розглянути більш детально.

Згідно з ч. 1 ст. 1 Закону України «Про інформацію» [17] інформація — це будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. Такі відомості або дані можуть стосуватися будь-яких об'єктів і явищ, подій чи осіб і можуть поширюватися в рамках будь-якої окремої програми. У діяльності радіомовника інформація є аудіальною, вона сприймається на слух і не містить зображення. Згідно з п. 43 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про медіа» до аудіальної інформації у складі програми організації радіомовлення належить програма новин — інформаційна програма про поточні події, що регулярно транслюється відповідно до розкладу програм. Інші види аудіальної інформації у Законі України «Про медіа» не пояснені. У Законі України «Про авторське право і суміжні права» також не передбачені положення про види аудіальної інформації.

Що стосується добірки пісень чи інших інструментальних творів у програмі організації радіомовлення, пісня є музичним твором з текстом, а інструментальний музичний твір не має тексту. Згідно з ч. 1 ст. 6 Закону України «Про авторське право і суміжні права» ці твори є музичними творами. Водночас слід зазначити, що у програму організації радіомовлення можуть входити не самі музичні твори як ноти і текст пісні, а звукозаписи виконання музичних творів. Це становить собою такий об'єкт суміжних прав як фонограма (п. 62 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права»). Не існує технічної можливості включити до програми організації радіомовлення і транслювати сам музичний твір, це можливо тільки відносно фонограм. Отже, положення п. 43 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про медіа» є некоректним і повинно бути уточнено.

У переліку видів аудіальної інформації вказаний такий об'єкт, як аудіальний твір. Термін «аудіальний твір» у Законі України «Про медіа» не пояснений, відсутній він і серед видів об'єктів авторського права у ч. 1 ст. 6 Закону України «Про авторське право і суміжні права». Якщо спиратися на критерій аудіальності, аудіальним потрібно вважати твір, який сприймається на слух. Однак це не є видом твору, адже на слух може сприйматися не твір, а його виконання, здійснене, наприклад, шляхом декламації, читання, співу або гри на музичному інструменті. Відтак Закон України «Про медіа» у цій частині послуговується некоректною термінологією.

У Законі України «Про медіа» перелік видів аудіальної інформації, яка може включатися до складу програми організації радіомовлення, не вказує на багато інших видів такої інформації. Це, наприклад, різноманітні програми, які транслюються радіомовником і можуть мати аналітичний, розважальний або інший характер, трансляції спортивних заходів та інших подій. Хоча значну частину ефіру багатьох радіостанцій становлять саме фонограми з виконанням музичних творів, у законодавчому визначенні програми для цілей радіомовлення необхідно вказати про такі окремі програми. Без цього тлумачення програми організації радіомовлення залишається неповним і не дає змоги зрозуміти її дійсне змістове наповнення.

На підставі висловлених вище зауважень п. 42 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про медіа» необхідно уточнити і викласти у новій редакції у частині, яка стосується цілей аудіальних медіа:

«для цілей аудіальних медіа програма включає аудіальну інформацію, що незалежно від тривалості є самостійним елементом розкладу чи каталогу програм, зокрема програма новин, аналітична, розважальна чи інша програма, трансля-

ція спортивного чи іншого заходу, добірка фонограм, які містять виконання музичних творів з текстом або без тексту».

Висновки. Формування програми організації мовлення не має творчого характеру і є результатом організаційно-технічної діяльності мовника. Тому законодавство України правильно відносить цей об'єкт до сфери суміжних прав, а не авторського права. Водночас оновлене законодавство у сфері авторського права і суміжних прав та у сфері медіа має кілька недоліків, які негативно впливають на правову кваліфікацію об'єкта суміжних прав мовників. Це в першу чергу стосується назви об'єкта охорони «програма організації мовлення», яка не враховує, що нині мовником може виступати фізична особа, яка не має статусу організації. Тому назва об'єкта охорони повинна бути змінена на назву «програма мовлення». Визначення програми організації мовлення у законах України «Про авторське право і суміжні права» та «Про медіа» безпідставно не містить посилання на програмну концепцію, яка згідно із Законом України «Про медіа» виступає основною засадою формування програм організацій мовлення. Види аудіальної інформації у програмі організації радіомовлення у Законі України «Про медіа» також повинні бути уточнені. У частині посилання на музичні твори у законі не враховано, що радіомовники можуть транслювати фонограми, які містять виконання музичних творів, а не самі музичні твори; термін «аудіальний твір» є некоректним, оскільки це є не видом твору, а способом сприйняття твору на слух; види інформації, які на практиці входять до програми організації радіомовлення, у законі не згадуються. Ці недоліки повинні бути усунені, щоб правова регламентація програми організації мовлення позбулася колізій та врахувала практику діяльності радіомовників.

Перелік використаних джерел

1. *International Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organisations. Done at Rome on October 26, 1961. URL: https://admin.theiguides.org/Media/Documents/WIPO%20Rome%20Convention.pdf (дата звернення: 09.01.2025).*
2. *Угода про торговельні аспекти права інтелектуальної власності від 15 квітня 1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018#Text (дата звернення: 09.01.2025).*
3. *Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 13. Ст. 64.*
4. *Штефан А. С. Об'єкт суміжних прав організації мовлення. Проблеми законності. 2023. Вип. 160. С. 66–81.*
5. *Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40–44. Ст. 356.*
6. *Про телебачення і радіомовлення : Закон України від 21 грудня 1993 року № 3759-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 10. Ст. 43.*
7. *Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01 грудня 2022 року № 2811-IX. Офіційний вісник України. 2023. № 3. Ст. 196.*
8. *Про медіа : Закон України від 13 грудня 2022 року № 2849-IX. Офіційний вісник України. 2023. № 3. Ст. 205.*
9. *Інтелектуальна власність у креативних індустріях: монографія / за ред. д.ю.н. А. С. Штефан; Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України. Київ: Інтерсервіс, 2024. 232 с.*
10. *Lipszyc D. Copyright and neighbouring rights. Paris: UNESCO Publishing, 1999. 918 p.*
11. *Козлітін Д. О. Ознаки радіомовника як суб'єкта суміжних прав. Наукові перспективи. 2024. № 8(50). С. 650–660.*
12. *Oira H., Ndlovu L. The Dichotomy Between Signal and Content as Basis of Broadcast Copyright: A Kenyan and South African Perspective. OBITER. 2018. P. 399–429.*

13. Андрусів У. Б. Правова охорона прав інтелектуальної власності на програми (передачі) організацій мовлення в Україні: монографія. Київ: Ліра-К, 2014. 176 с.
14. Боярчук О. М. Цивільно-правова охорона суміжних прав в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2002. 19 с.
15. Бурило Ю. П. Передачі (програми) організацій мовлення як об'єкти права інтелектуальної власності та об'єкти інформаційних правовідносин. Приватне право і підприємництво. 2015. Вип. 14. С. 8–12.
16. Зайцева-Калаур І. В. Авторські права організацій ЗМІ. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2013. Вип. 22. Ч. 1. Т. 1. С. 142–146.
17. Про інформацію : Закон України від 02 жовтня 1992 року № 2657-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. Ст. 650.

Denys Kozlitin
Ph.D. student of the Intellectual Property Scientific Research Institute of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine

Issues of legal qualification of the radio broadcasting organization program as an object of related rights

The article analyzes legal provisions on copyright, related rights, and media regulation concerning radio broadcasting programs. It establishes that the formation of a broadcasting program lacks creative character and results from the broadcaster's organizational and technical activities. Therefore, Ukrainian legislation correctly classifies it as a subject of related rights rather than copyright. However, the updated legislation contains several shortcomings that complicate the legal qualification of broadcasters' related rights.

The term "program of a broadcasting organization" fails to reflect that individuals without organizational status can also act as broadcasters. Given recent changes in media regulation, the term «organization» should be removed from legislative terminology in this context. A program created and transmitted by a broadcaster should be referred to simply as a "broadcasting program", without reference to an organization.

Furthermore, the legal definition of a broadcasting organization's program unjustifiably disregards the «program concept» of a broadcaster, which, according to the Law of Ukraine "On Media", serves as the fundamental basis for forming broadcasting content. The program concept is crucial for broadcasters' activities, and its violation constitutes non-compliance with legal requirements or license terms for audiovisual media. Therefore, legal provisions should emphasize adherence to the program concept when forming a broadcasting program.

Additionally, the classification of audio content within radio broadcasting programs in the Law of Ukraine "On Media" requires clarification. Regarding musical works, the law fails to consider that radio broadcasters can transmit only phonograms containing musical performances. The term «audio work» is inaccurate, as it refers to a mode of perception rather than a distinct category of works. Moreover, the law does not specify the types of content typically included in radio broadcasting programs. These inconsistencies should be addressed to eliminate legal ambiguities and align regulations with broadcasting practices.

Keywords: broadcasting organization program, radio broadcaster, audio information, related rights

Рекомендовано відділом авторського права і суміжних прав НДІ інтелектуальної власності (протокол № 1 від 27.01.2025 р.)

Подано / Submitted: 27.01.2025
Прийнято до публікації / Accepted: 31.01.2025